

FISKÅ FÔRUM

Nr 1 - 2018

NYHETER:
**Fiskå inn
i Østmøllene**

Valg av
frøblanding

**Stor grovformangel,
men likevel høg produksjon**

Mjølkeytinga oppretthaldast med TopLac Låg
og full dose FiberMix

Fiskå Mølle

Fiskå Mølle vokser videre

Fiskå Mølle har som strategi å være en ledende aktør innenfor norsk korn og kraftfôrproduksjon. Vi er derfor godt fornøyd med å ha lagt bak oss et nytt år med sterk vekst for konsernet. Vi er spesielt godt fornøyd med utviklingen i Agderfylkene, Rogaland og Trøndelag. Vi tok 1 % markedsandel for kraftfôr på landsplan. Utviklingen er tilsvarende for andre produktgrupper.

Vår posisjon styrkes ytterligere ved at Fiskå Mølle inngår samarbeidsavtale med Østmøllene AS. Med dette ekspanderer Fiskå Mølle på Østlandet, kraftfôrproduksjonen styrkes og vi sikrer tilgangen av norsk korn til Fiskå Mølle-gruppens kraftfôrproduksjon.

De 3 siste år har kornavlingene på Østlandet vært på rekordnivåer. Dette har satt kornlogistikken på betydelige utfordringer, - noe og Østmøllene har merket. Gjennom samtalene med Østmøllene ble en enig om å utvide mottak og lagringskapasiteten ved deres kornanlegg. For Fiskå Mølle er handel med korn et viktig satsingsområde og utbygging av infrastrukturen hos Østmøllene legger grunnlag for ytterligere vekst på dette området.

Med vår satsing i Østmøllene styrker vi både Fiskå Mølle og Østmøllene sin posisjon i det norske korn og kraftfôrmarkedet. Vi tror dette er en framtidsrettet løsning som vil gi begge selskaper muligheten til å utvikle seg videre innenfor norsk korn og kraftfôrproduksjon.

Leif Kåre Gjerde
Daglig leder, Fiskå Mølle

MEDVIRKENDE

UTGITT AV
Fiskå Mølle
www.fiska.no

TRYKK
Kai Hansen Trykkeri

DESIGN
Piil AS/Astri Totland

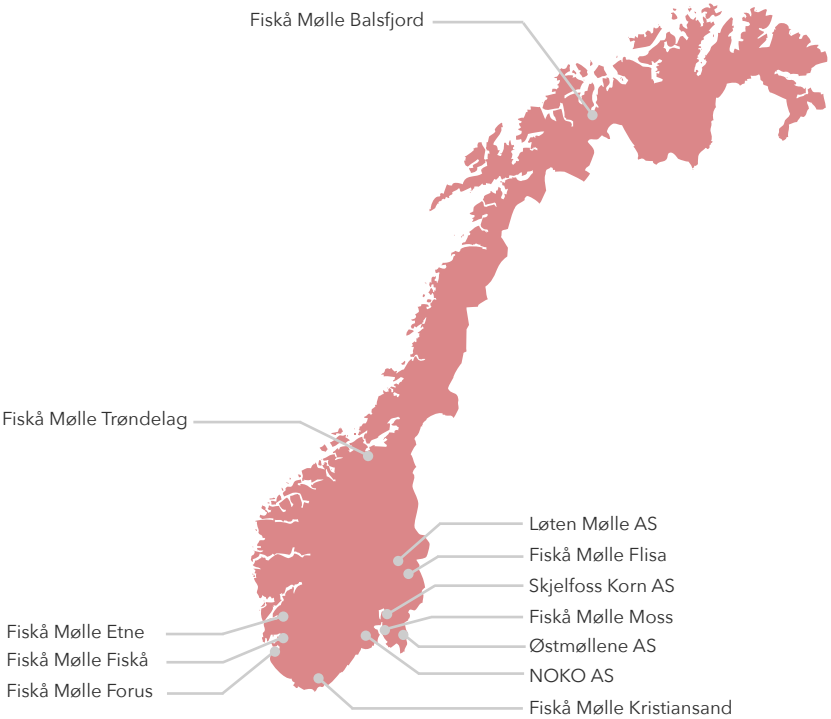
FOTO
Thomas Søyland
Fiskå Mølle
Daniel Hornkværn
Dieter Schneider
Maren Norbø
Oddbjørn Lobekk

TEKST
Cecilie Nag
Maren Nordbø
Kjell-Rune Vik
Kari Borg
Leif Kåre Gjerde
Oddbjørn Lobekk
Marcus Søyland
Maren Bjorland
Anders Rognlien - Agronom Yara Norge

IDÉ, KONSEPT OG INNHOLD
Piil AS
www.piil.no

Som Norges største private aktør har vi produksjon og leveranse over hele landet. Du finner oss på en rekke steder:

LAGRE OG FORHANDLERE

Rangert geografisk; nord til sør

- Andøy: Lager Risøyhamn. Tlf. 76 11 53 90
- Harstad: Andreas Lund. Tlf. 77 07 70 56
- Vestvågøy: Lager Stamsund. Tlf. 76 05 40 82
- Steigen: Ålstadøya Førsentral. Tlf. 75 77 75 60
- Rødøy: Lager Vågaholmen. Tlf. 75 09 89 00
- Nesna: Lager Saura. Tlf. 976 66 910
- Leirfjord: Sigurd Hoff Kraftfôr. Tlf. 952 02 805
- Finneidfjord: Lager Finneidfjord. Tlf. 901 83 472
- Gjemnes: Høgset Terminalen AS. Tlf. 71 29 48 00
- Gloppen: Fiskå Mølle, Sandane. Tlf. 977 82 547
- Førde: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 83 70 90
- Førde: Jan Ove Hafstad. Tlf. 915 77 976
- Gaular: MM Øvrebo Tlf. 57 71 72 04
- Sogndal: Maskinsenteret AS. Tlf. 57 67 16 22
- Vik: Røyrvik Bygg og Betong AS. Tlf: 970 29 688
- Vindafjord: Magnus Sørhus Landhandel, Vats. Tlf, 52 76 51 06
- Karmøy: Hagia Karmøy. Tlf. 52 84 67 88
- Egersund: HE Seglem. Tlf. 51 46 39 00
- Kvinesdal: Norfloor. Tlf. 45 26 92 90
- Hægebostad: Birkeland Handelslag. Tlf. 38 34 87 55
- Audnedal: Byremo Landhandel. Tlf. 38 28 01 93
- Audnedal, Kongsmo: Simon Valand. Tlf. 38 28 16 05
- Marnardal: A.G. Vigemyr AS. Tlf. 38 28 75 11
- Evje: Maskinsalg AS. Tlf. 37 93 00 89
- Vennesla: Maskinsalg AS, Hægeland. Tlf. 38 15 33 68
- Lyngdal: Traktor AS. Tlf. 38 34 51 03
- Arendal: Stoa Maskin. Tlf. 37 00 53 60

ANLEGG OG KONTORER

- Fiskå Mølle Balsfjord | Tlf. 922 24 319
- Fiska Mølle Trøndelag | Tlf. 73 85 90 60
- Fiskå Mølle Etne | Tlf. 53 77 13 77
- Fiskå Mølle, Fiskå | Tlf. 51 74 33 00
- Fiskå Mølle Forus | Tlf. 51 44 42 50
- Løten Mølle | Tlf. 62 50 89 89
- Fiskå Mølle Flisa | Tlf. 62 95 54 44
- Fiskå Mølle Moss | Tlf. 69 20 47 70
- Østmøllene | Tlf. 69 81 49 40
- Skjelfoss Korn | Tlf. 69 92 01 50
- Fiskå Mølle Kristiansand | Tlf. 38 12 77 50
- NOKO AS | Tlf. 33 18 98 00

KONTAKTPERSONER I FISKÅ MØLLE

- Leif Kåre Gjerde, Daglig leder | Mob. 982 61 251 | leif.kare.gjerde@fiska.no
- Sigurd Norland, Salgsleder | Mob. 982 61 260 | sigurd.norland@fiska.no
- Eirik Ur, Selger | Mob. 982 61 263 | eirik.ur@fiska.no
- Oddbjørn Lobekk, Plantekultursjef | Mob. 982 61 255 | olobekk@fiska.no
- Geir Atle Iversen, Transportleder | Mob. 482 59 496 | geir.atle.iversen@fiska.no
- Tommy Nordbø, Produktsjef kraftfôr | Mob. 416 30 115 | tommy.nordbo@fiska.no
- Kjell-Rune Vik, Produktsjef drøvtyggarfôr | Mob. 982 61 270 | kjell-rune.vik@fiska.no
- Leif Malvin Eggebø, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 261 | leif.malvin@fiska.no
- Maren Bjorland, Rådgiver drøvtygger | Mob. 982 61 275 | maren.bjorland@fiska.no
- Arnulf Fjermedal, Fag svin og fjørfe | Mob. 905 45 406 | arnulf.fjermedal@fiska.no
- Armando José Oropeza Delgado, Produktsjef svin / veterinær | Mob. 940 32 920 | armando@fiska.no
- Tone Runhild O. Skadsem, Rådgiver svin / veterinær | Mob. 915 50 159 | tone@vetskadsem.no
- Elisabeth Hodne Neverli, Rådgiver svin | Mob.982 61 273 | elisabeth.neverli@fiska.no
- Stig L. Voster, Rådgiver egg | Mob. 982 61 277 | stig.voster@fiska.no
- Jarle Hole, Rådgiver/selger | Mob. 911 13 461 | jarle.hole@fiska.no
- Marcus Søyland, Produktsjef fjørfe | Mob. 988 26 717 | marcus.soyland@fiska.no

KONTAKTPERSONER

- Jan Ove Hafstad, Kundekontakt Vest-Norge, Førde | Mob. 915 77 976 | johafstad@hotmail.com
- Erik Bragstad, Kundekontakt Trøndelag | Mob. 982 18 945 | erik.bragstad@fiska.no
- Audun Økland, Kundekontakt Etne | Mob. 952 25 012 | audun.okland@fiska.no
- Kari Borg, Kraftfôrkonsulent Flisa | Mob. 979 91 710 | kari@flisamolle.no
- Glenn Snellingen, Kundekontakt Moss | Mob. 905 19 101 | glenn.snellingen@fiska.no
- Per-Ole Wiersholm, Kundekontakt Østmøllene | Mob. 911 48 788 | pow@ostmollene.no
- Arvid Bratlie, Daglig leder Løten | Mob. 480 73 007 | adm1@loten-molle.no
- Kim-Reidar Martinsen, Kundekontakt Skjelfoss Korn | Mob. 905 47 565 | kim@skjelfoss-korn.no
- Olaf Holm, Kundekontakt NOKO AS | Mob. 957 01 270 | olaf.holm@kveldemel.no

www.fiska.no | post@fiska.no | Tlf. 51 74 33 00

INNHold

Fiskå Mølle inn i Østmøllene	8	Brødrene Sveen	20
Fra kufjøs til smågrisorforsk	10	Mjølkeytinga oppretthaldast med TopLac Låg og full dose FiberMix	26
Valg av frøblanding: Strategi for grovfôrdyrking	14	Avennjing av kalv	30

Nye medarbeidere i Trøndelag

Fiskå Mølle har hatt flere år med sterk vekst på kraftfôr i Trøndelag. Nå fra nyttår har Frank Arntsen valgt å søke utfordringer andre steder. For fortsatt å kunne gi den beste servicen til våre kunder er det ansatt to nye medarbeidere.

Erik Bragstad

Erik begynte i Fiskå Mølle allerede før jul. Han vil fungere som kundekontakt, og ha ansvar for mottak av bestillinger og logistikk. Erik vil i tiden framover være knutepunkt mellom kundene og Fiskå sine produksjonsrådgivere. Har dere spørsmål om deres produksjon vil Erik raskt knytte dere opp mot rette rådgiver.

Erik har base i Steinkjer. Etter mange år i Lunken transport kjenner han godt til logistikkarbeid og vil sørge for at kraftfôret kommer fram til rett tid.

Erik kan nås på:
982 18 945
erik.bragstad@fiska.no

Per-Arne Nesjan

Fra første august i år begynner Per-Arne Nesjan i stillingen som salgssjef Midt-Norge Slakteri AS. Dette betyr at han vil ha ansvar for salg, oppfølging og rådgiving for bønder på Nordmøre, i Trøndelag og Norland sør for Saltfjellet

Per-Arne har flere år bak seg som produsentrådgiver i Midt-Norge Slakteri AS. I tillegg driver han en kombinertbesetning på gris nord i Trøndelag.

SALGSTALL KRAFTFÔR

I Rogaland og Agder samlet gikk totalmarkedet på kraftfôr opp med 15 555 tonn til totalt ca 476 700 tonn

Fiskå Mølle økte salget med ca 11 400 tonn i Rogaland og Agder i 2017, og tok med dette ca ¾ av økningen i kraftforsalget.

Det tilsvarer en økning på vel 2 % i markedsandel i Rogaland og Agder fylkene.

MEIERIA ENDRAR BETALING FOR FETT OG PROTEIN FRÅ 1. MAI

Siste åra har mjølkefettet blitt betalt med 5 øre per tidel, og protein med 8 øre. Frå 1. mai blir det lik betaling; 7 øre per tidel for begge to.

Basis nivå, som gir ingen tillegg/trekk, er 4,0% fett og 3,2% protein i mjølka.

Endringa vil gjere at endå fleire bør vurdere å føre med Melketopp og TopLac, og gjerne med nokre kilo FiberMix attåt. Det er nemleg mange som rapporterer om auke i fett-% i mjølka med FiberMix i rasjonen.

NYHET!

TopKalv Pluss for tidlegare opptak

Ein frisk kvigekalv som tek tidleg opp kraftfôr og som tåler sterk føring legg grunnlaget for høgare mjølkeyting i 1. laktasjon. Oksekalven svarer med høgare tilvekst og kjøtfylde.

TopKalv Pluss er eit premium kalvefôr der vi har gjort mange nye grep for at dine kalvar skal oppnå dette.

Siste halvåret har 12 besetningar testa fôret. Tilbakemeldingane er uvanleg positive.

Prøv du også!

Den unike «TopKalv Pluss» fåast i småsekk, storsekk og bulk.

Viktige eigenskaper:

- Ekstra god smak gir tidlegare opptak
- Nye lettfordøyelege protein-råvarer for auka tilvekst
- Pektinar og meir tungtløseleg stivelse gir gode magar
- Immunstimulerande tilsetningar reduserer faren for diaré og hoste

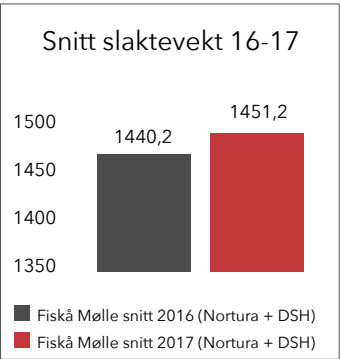
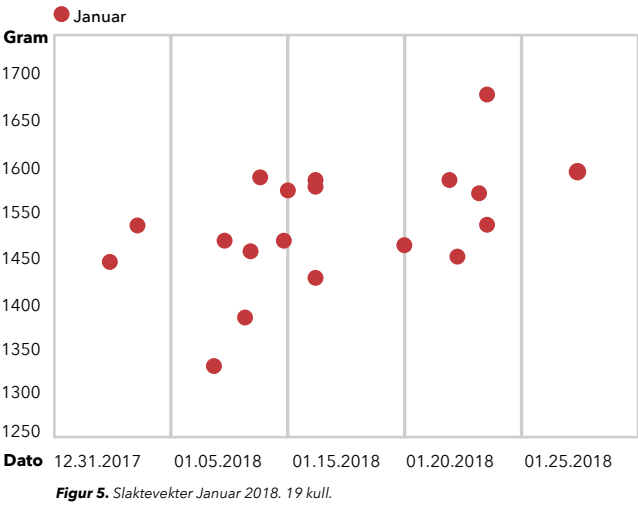
Slaktekyllingtall

2017 er lagt bak oss og vi kan dermed oppsummere og si noe om hvordan det egentlig har gått. Tallene har som man kan forvente i løpet av et år variert noe, men når man sammenligner med fjoråret så har 2017 vært et godt år. Snitt slaktevekt har økt med 11 gram. Førfaktor har holdt seg relativt stabilt på 2,20 på snitt av alle førtyper.

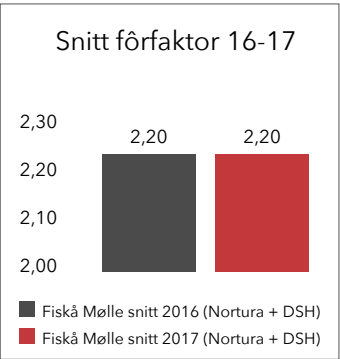
Tråputestatistikken er forbedret for tredje år på rad og vi ligger stabilt på 10 i snitt. Dødeligheten har økt med 0,4 prosent i 2017.

Det er gledelig å meddele at vi har hatt en god start på 2018, alt tallmaterialet for januar er i skrivende stund ikke komplett men foreløpig har vi en gjennomsnitt slaktevekt på 1494 gram og en snitt førfaktort på 2,13 korrigert til 34 dager basert på 19 innsett. Det har vært en positiv utvikling utover måneden i januar (Figur 5). Vi i Fiskå Mølle er stolte av det gode samarbeidet med slaktekyllingprodusentene som ligger bak disse tallene.

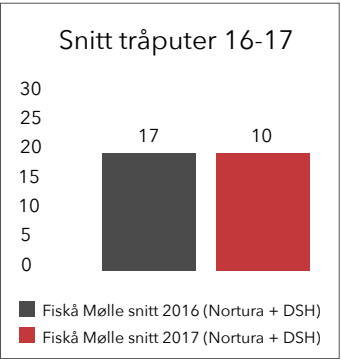
Nøkkelen til suksess er stabilitet over tid.

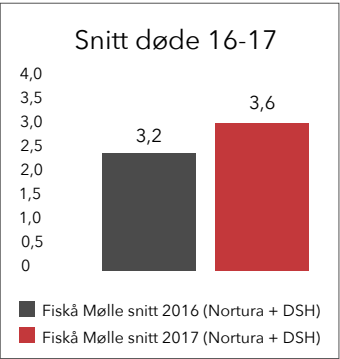
Figur 1. Gjennomsnittslaktevekt 2016 og 2017. Tallmaterialet basert på statistikk fra Nortura og Den Stolte Hane i Rogaland. Slaktealder korrigert til 34 dager.

Figur 2. Gjennomsnittførfaktor 2016 og 2017. Tallmaterialet basert på statistikk fra Nortura og Den Stolte Hane i Rogaland. Slaktealder korrigert til 34 dager.

Figur 3. Gjennomsnitt tråputescore 2016 og 2017. Tallmaterialet basert på statistikk fra Nortura og Den Stolte Hane i Rogaland.

Figur 4. Gjennomsnitt dødelighet 2016 og 2017. Tallmaterialet basert på statistikk fra Nortura og Den Stolte Hane i Rogaland.

VINNERE AV “ÅRETS GODBIT”

Da finalen i Det Norske Måltid gikk av stabelen i Stavanger 12. januar, ble det klart at DUGA byggkorn – hele, fra DUGA AS, Østfold stakk av med seieren og ble “årets godbit”.

De andre finalistene i “årets godbit” var Wannabe økologisk kombucha, ASK Brygghus, Buskerud og Blodpølse frå Hardanger, ekte & ærleg/Joys. Lundal & Sønner AS, Hordaland.

Det er ikke bare i Det Norske Måltid DUGA har stukket av med gjev pris.

Coop Gullbygg sin vaniljeyoghurt med granola er basert på DUGA sitt bygg og gikk i februar helt til topps i European Private Label Awards, en kåring av de mest innovative europeiske merkevarer.

Nok en fjær i hatten til DUGA!

Produktene til DUGA er å finne i hyllene hos Coop, Rema 1000 og Meny.

- for livskraftige dyr med god tilvekst.

Truleg det beste: Sortimentet til sau

Fiskå Mølle sitt førsortiment gir full dekning av protein, energi, vitamin og mineral.

	Kraftfôr til sau og livlam	Kraftfôr til kopplam og slaktelam	Tilskuddsfôr til sau og livlam
August-paring	Sau/Lam Appetitt	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein
Etter paring til ca 1 mnd før lamming	Sauefôr Drektig	Sau/Lam Appetitt	Premium Drektig Sau TOPLICK Sau Saltslikkestein
1 mnd før lamming til beiteslepp	TopLac Sau, eller Sauefôr	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein
I beiteperioden	-	Sau/Lam Appetitt	TOPLICK Sau Saltslikkestein

TOPLAC SAU

- Høg konsentrasjon av AAT, PBV og energi.
- Høg tilvekst på lamma.
- Tilsett ekstra E-vitamin for meir livskraftige lam.

SAUEFÔR

- Høgt proteininnhald for god lammetilvekst
- Tilpassa fiberinnhald for god vomfunksjon.
- Optimalt val dersom inneføring etter lamming overstig 3 veker.

SAUEFÔR DREKTIG

- Vitamin- og mineralrikt
- Organisk selen og masse vitamin E.
- 3-5 hekto dekker behovet ved middels surfôr.

SAU/LAM APPETITT

- Fiber- og proteinrikt.
- “All-round” kraftfôr til alle sesongar.
- Fungerer svært godt i kraftfôrautomatar.

Fiskå Mølle inn i Østmøllene

Leif Kåre Gjerde, daglig leder

Fiskå Mølle

Fiskå Mølle har lenge vært etablert med kornmottak og kraftfôrproduksjon på Østlandet. Denne posisjonen styrkes ved at Fiskå Mølle inngår samarbeidsavtale med Østmøllene AS.

Møte om slaktekylling med presentasjon av Gulbrand Eng, daglig leder ved Østmøllene.

Fagmøte for Østmøllenes fjørfeprodusenter

Mandag 29. januar ble det holdt fagmøte for Østmøllene sine fjørfeprodusenter. 35 engasjerte bønder møtte opp på Bamsrudlåven iløp av dagen. Det ble holdt to sesjoner, en for konsumegg produsenter og en for slaktekylling og kalkunprodusenter. Fremmøtte fikk presentert informasjon rundt overgangen til Fiskå Mølle og en gjennomgang av Fiskå Mølle sitt førsortiment til slaktekylling og verpehøns. I tillegg ble det holdt interessante faglige innlegg om kråstein til slaktekylling og bruken av Crackless egg for å minimere klink i konsumeggproduksjon. Utover dette var også Nortura sine representanter tilstede for å presentere tall fra slaktekylling og kalkunproduksjon. Det kom flere gode innlegg fra salen og det var tydelig engasjement under middagen noe som bidro til at dette var et interessant møte for både produsenter og ansatte i Østmøllene og Fiskå Mølle.

Østmøllene har hovedkontor i Ørje, Marker kommune i Østfold. De mottar årlig ca. 35.000 tonn korn og har en kraftfôrproduksjon på i overkant av 30.000 tonn. Østmøllene er lokalisert i et av landets beste fjørfeområder og det er da og fjørfefør som utgjør hoveddelen av kraftfôrproduksjonen. Selskapet er godkjent som produksjonsanlegg av fôr til kylling hos McDonald's og har òg produksjon av fôr til Livechekylling. I tillegg til kormottak og kraftfôrproduksjon har Østmøllene salg av driftsmiddel til landbruket og det er etablert butikk med assortert utvalg av produkter både mot landbrukskunder og forbrukermarkedet ved selskapets anlegg.

Selskapet har 6 egne biler som dekker størsteparten av transportbehovet til selskapet.

Østmøllene har en omsetning på i overkant av 200 millioner og har 31 ansatte.

Østmøllene og Fiskå Mølle vil framover ha et tett samarbeid. Samarbeidet vil være på ulike områder som kornhandel, produktutvikling, innkjøp mm. Fiskå Mølles kraftførsortiment skal implementeres hos Østmøllene og Fiskå Mølle vil kjøpe det kornet som Østmøllene ikke har behov for til egen kraftfôrproduksjon. Det er begge selskapers oppfattelse at vi her har skapt en vinn/vinn situasjon som vil styrke begge selskaper.

Et viktig element i avtalen er handel med korn. Avtalen sikrer Fiskå Mølle en større egendekning av norsk korn. Gjennom avtalen sikres Østmøllene kapital til en videre ekspansjon på dette området og som et ledd i dette utredes nå ulike alternativ for å øke mottak og lagringskapasiteten for korn.

Med Østmøllene har Fiskå Mølle fått sitt tredje kraftfôrproduksjon på Østlandet. Fra før har vi samarbeid og er på eiersiden hos Løten Mølle

Østmøllene AS ble etablert 1. januar 2005 ved en fusjon mellom Ørje Kornsilos og kornmottaket på Slorafoss. I 2013 ble anlegget på Trøgstad kjøpt og selskapet har etter dette 3 anlegg:

- Kornmottak og kraftfôrproduksjon i Ørje
- Kornmottak og kraftfôrproduksjon på Trøgstad
- Kornmottak på Slorafoss

og Fiskå Mølle Flisa. På kornmottaksiden har vi mottak hos Løten Mølle, Fiskå Mølle Flisa, Noko AS på Kvelde, Skjellfoss Korn og Vestby Mølle. Fiskå Mølle har selv et av landets største kornmottak hos Lantmannen Cerealia i Moss. Anlegget i Moss er og transittanlegg for korn til Fiskå Mølle sine anlegg på Vestlandet. ||

Kontaktinformasjon Østmøllene:

Per-Ole Wiersholm, Kundekontakt
Mob: 911 48 788
Epost: pow@ostmollene.no

Grisebønder: Familien på fem trives på gården og ungene er ofte med på daglige gjøremål.

Måler vannopptak: I taket henger vannmålere som er tilknyttet forsøkene som utføres med Fiskå Mølle.

Fôr fra alle kanter: Fôringsautomaten er plassert midt i grisebingen slik at smågrisene kommer til fra alle sider.

FRA KUFJØS TIL SMÅGRISFORSØK

 Cecilie Nag

 Thomas Søyland

- Jeg har egentlig alltid likt griser, sier bonde Solfrid Holta.

Odelsjenta Solfrid og mannen Åge Holta driver gård sammen med Solfrids foreldre. Siden 2016 har de kjørt forsøk på smågris for Fiskå Mølle.

- Jeg kommer fra gården og har vært med i fjøset fra jeg var liten. Jeg er 10. generasjon og har egentlig alltid tenkt at jeg skal drive gården. Så var jeg jo heldig og traff en mann som ville det samme, forteller Solfrid.

Sammen har ekteparet tre unge lovende: Skoleguttene Peder (7), Einar (4) og Anita (2).

Familiegården strekker seg over 1500 mål som inkluderer 65 mål dyrket og 140 mål beite. Solfrids mor og far Siv Mette og Arne Helleland overtok driften i 1990, og de siste årene har det 29-år gamle ekteparet gradvis tatt over ansvaret for grisene. I dag produserer de ca. 2500 smågris og 600 slaktegriser per år.

I tillegg produserer gården 530.000 liter melk i kvote.

EFFEKTIVT MED MODERNE UTSTYR

Det yrer lett og vinden er småkald. På låvebroa løper Anita og Einar om kapp for å holde varmen. Hunden Nelly svinser med halen og lusker rundt bena på Solfrid. Åge viser vei inn i grisehuset. Først forbi avdelingen med rekrutteringspurker, så videre inn til smågrisene.

Yngstegutten Einar entrer bingen med største selvfølgelighet. Lille Anita sitter på armen til mor, men er ikke redd hun heller. I taket henger vannmålere som er tilknyttet forsøk. Pappa Åge viser frem fôringsautomatene: En per bing. På denne måten er det lett å teste ulike fôrtyper i annenhver bing.

- Vi kan kjøre to fôrtyper samtidig, slik at halvparten av grisene får testfôr og resten standardfôr, sier Åge.

Da et utslitt fôringsanlegg skulle byttes falt valget på Big Dutchman tørrfôringsanlegg etter tips fra en konsulent hos Fjøs-systemer. Tørrfôr trumfet våtfôr da det føltes som et sikrere valg hygienisk. De har ikke angret på investeringen.

>>

- Vi kan blande inn hva vi vil og det er enkelt å fordele føret. Det er lett å gjøre gradvis innfasing, opptrapping og nedtrapping av forskjellige fôrtyper, og vi kan blande inn vitaminer og mineraler som røres sammen med kraftføret,” beskriver Åge.

Smågrisene flokker seg rundt automaten og har tilgang fra alle sider. Den renoverte låven, som stod tom og var full av rot, rommer nå fødebinger. I ombygde tårnsiloer er det en bufferavdeling for smågris.

- Etter ombyggingen har vi økt fra 50 til 90 årssugger, og vi gikk fra 15 til 27 fødebinger, forteller Solfrid.

Renoveringen førte også frem til samarbeidet med Fiskå Mølle.

FORSKER FOR BEDRE FØR

- Vårt mål er å tilegne oss kunnskap som vi kan bruke til å produsere bedre fôr som gir bedre tilvekst, bedre mage og tarmhelse og som gjerne gjør det roligere i bingene med mindre halebiting og mindre stress, sier rådgiver ved Fiskå Mølle, Elisabeth H. Neverli.

I dag er hun på gårdsbesøk. Iført kjeledress, munnbind, hansker og lue spaserer hun mellom bingene sammen med familien på fem. De har blitt godt kjent i løpet av forsøkssamarbeidet. Elisabeth og kollega Armando Oropeza planlegger forsøkene som utføres på gården, og er velkomne innom når som helst.

Samarbeidet kom i stand da det unge ekteparet tok kontakt med Fiskå Mølle, hvor både Solfrid og Åge har jobbet tidligere. Med positivt tilsvar fikk de på plass ekstraustyret som trengs for å gjøre forsøk. Sammen har de undersøkt effekten av ulike fôrtyper på smågris, og nylig også på slaktegris.

- Vår motivasjon for å gjøre forsøk sammen med Solfrid og Åge er å se hvordan forslagene fungerer under litt mer kontrollerte forhold enn andre steder. Her har vi muligheten til å teste to fôrtyper samtidig, istedet for å teste et forslag, og så vente på neste pulje for å se hvordan kontrollføret fungerer i forhold, det gir en bedre sikkerhet på forsøket, forteller Elisabeth.

SINKFRI PRODUKSJON MED RENHOLD OG RETT NÆRING

- Vi har ikke brukt medisinsk sink på lenge nå, fastslår Solfrid.

Hun sitter foroverlent i en stol med lille Anita lekende rundt bena. Minstemann er på gården på heltid, slik som moren var i sin barndom. Solfrid strekker seg etter den lille. Det er ikke bare grisene som skal passes på.

Over kaffekoppen diskuterer ekteparet sammen med rådgiver Elisabeth hvilke faktorer som skal til for å drive sink-fritt.

De bruker Opti Råmelk og Opti Lakta fra Fiskå Mølle. Opti Råmelk inneholder en blanding av løselige og uløselige fiber,

høyt nivå av vitamin C og E, organisk selen og et gjærprodukt som støtter dyrs immunologiske beskyttelseskapasitet.

- Opti Råmelk blir gitt til suggene de siste 10 dagene før grising og frem til omtrent 3 dager etter grising. Det gir økt mengde råmelk og øker kvaliteten på råmelken, som igjen gir bedre immunstatus for smågris ved avvenning, beskriver Elisabeth.

Åge spiser smørbrød til lunsj og nikker enig når Solfrid og Elisabeth diskuterer. Han er tydelig på hva som må til:

Motivasjon på tavla: Solfrid fører opp mål og resultater på produksjonstavla på låven.

- Å ikke bruke medisinsk sink i produksjonen krever at vi har et godt renhold. Vi har blant annet daglig vask av drikkekar. I tillegg begynner grisene med avvenningsturv en uke før avvenning. Ellers følger vi godt med på ventilasjonsskjermene for å overvåke temperatur inne i grisehuset, sier Åge.

CODE RUTINER GIR MOTIVASJON

Paret bruker produksjonsrapportene Ingris på samtlige griser i produksjonen.

- Jeg synes det er interessant å se om det er store forskjeller fra pulje til pulje. Hvorfor er det sånn? Hva er det som er årsaken til det? Og lignende, forklarer Solfrid.

Hun er med i styret hos Norsvin Ryfylke. Der pleier de å møtes til en studiering med ca. 10 bønder som utveksler erfaringer om drift.

- Det er veldig kjekt. Det er mye å lære av de andre. Jeg har blant annet blitt inspirert til å skrive opp mål på produksjonstavla i låven, noe som gir god motivasjon i hverdagen. Det er greit nok at vi har det på Ingris, men det er ikke alltid vi sitter med dataen. Da er det fint med tavla, sier Solfrid.

FORSØK MED OPTI RO

For tiden testes Opti Ro, et tilskuddsfôr for smågris, slaktegris og rekrutteringsdyr med høyt fiberinnhold og en unik mineralkilde som skal gi bedre mage-/tarmhelse og redusere faren for halebiting.

- Vi begynner 14 dager før vi flytter smågrisene over til slaktegrisene. Da gir vi 50 gram per dag, tre dager i uken, forteller Solfrid.

En gulvvekt i gangen gjør det enkelt å veie grisene jevnlig slik at tilveksten overvåkes. Vannmålerne i taket registrerer vannopptak per forsøksledd, og andre elementer som sjekkes er konsistens på avføring, eventuell halebiting og klimafaktorer som temperatur, fuktighet og CO2. På oversiktlige skjermer kan Åge og Solfrid overvåke de ulike faktorene.

- Vi får alarmer når det blir for varmt eller for kaldt i grisehuset, og vi kan hente ut en graf som viser CO2-nivå og temperaturer inne og ute. Dette er ting som kan påvirke forsøket sier Åge.

Målet er at tilskuddsføret skal bidra til finere magesekker og minske forekomsten av halebiting, og resultatene for neste forsøk blir klare til høstutgaven av Fiskå Førum. Så langt har funnene vært opplyftende.

- Vi har vært på slakteriet og sett på magesekkene. Vi skjærer opp magesekkene og sorterer de i tre ulike kategorier etter hvor fine de er på innsiden. Så teller vi opp på de som har fått Opti Ro og de som ikke har fått Opti Ro for å se om det er forskjell. Og det så vi jo at det var nå første gang, og forventer å se enda tydeligere forskjeller ved neste forsøk da vi har tilsatt noen av de samme komponentene også i kraftføret, avslutter Elisabeth. **||**

Våren kommer dette året og, hvilken form den kommer i er det ennå ingen som kan si.

Oddbjørn Lobekk, plantekultursjef

Oddbjørn Lobekk

Vi tenker alltid at vi skal ha en lang vår slik vi kan få jorda lagelig og bruke våronna på å legge et godt grunnlag for grovfôrproduksjon gjennom kommende sesong. Dessverre er det ikke alltid slik, vi opplever mer ustabil vær og mer nedbør, både på vår, sommer og høst. Derfor er det viktig å ha planen klar på hvordan du som gårdbruker skal løse våronna på din gård, og i tillegg ha en plan B dersom det ikke blir slik du hadde tenkt.

Fiskå Mølle deltar i to prosjekter som vil legge til rette for økt kvalitet i norsk grovfôrproduksjon. Prosjektet Kostnadseffektiv grovfôrproduksjon og kunnskapsformidlings-prosjektet Grovfôr 2020. Sistnevnte skal bidra til bedre lønnsomhet i norsk grovfôrbasert husdyrproduksjon. Høyere avlinger og bedre kvalitet skal gi høyere grovfôropptak og redusert grovfôrkostnad. Målet er at du som gårdbruker skal oppnå 20 prosent høyere andel grovfôr per kg produsert melk og kjøtt. Det har det siste året vært mye fokus på dette og mer vil det bli fremover. Grovfôr 2020 har hatt regionale samlinger for bønder i hele landet, over 300 bruk har deltatt for analyse av eget gårdsbruk og faglig påfyll fra dyktige foredragsholdere. Hele næringen er med og har som målsetting at du som gårdbruker skal sette pris på grovfôret ditt.

LAG EN PLAN

Kunnskapen om frø og frøblandinger er kommunisert gjennom fagtidsskrifter, fagmøter og studiesamlinger. Det gjelder å ta kunnskapen i bruk på din gård. Du skal selvfølgelig ikke gjøre alt på én gang, men for å bli bedre i morgen bør du ha planverk og strategi. Varig eng med god overvintring, god avlingsmengde og topp kvalitet er et mål for de fleste, men vi vet av forsøk og erfaring at avlingen reduseres etter 2-3 år. Derfor er det viktig å ha en plan på hvor mye av arealet som skal fornyes og ta en vurdering på hva som bør reparasjons og eller vedlikeholdsåes.

VALG AV RIKTIG FRØBLANDING

Hvilken frøblanding du skal så på din gård avhenger av flere faktorer. Hvilken jordtype har du, hvordan er klimaet, hva skal graset brukes til? Hvilke krav har du til avlingsmengde og hvilken kvalitet ønsker du på surfôret? Fiskå Mølle har frø til alle formål. Vi har frøblandinger som er hardføre, frøblandinger til varig eng med og uten raigras, frøblandinger som passer til beite,

raigras som renfrø og raigras i blandinger. Vi har 1. og 2.-årig raigras, erter i kombinasjon med frø og eventuelt såkorn. Hvilken strategi passer best for deg?

FELTFORSØK PÅ RAIGRAS

Fiskå Mølle har sammen med NLR Rogaland etablert feltforsøk på utenlandske versus norske flerårige raigrassorter. Feltet ble etablert i 2017 og vil gå over 3 år med formål å se på overvintring og avlingsmengde. Det har de siste årene vært sterkt fokus på norske raigrassorter. Sorten Figgjo har gjort det veldig bra i verdiprøvinger og viser seg best, både på overvintring og avling, men selv om sorten er best i renbestand, vil den gjøre seg best i blanding? Vi ser tendenser allerede etter 1.år og vil komme tilbake til dette etter 2018 sesongen er over. Dette året vil vi ha god tilgang på Figgjo i renbestand og Figgjo vil også være hovedsorten i Frøblending NR 19 og NR 23.

RUGBEITE

Beite kan være så mangt, fra utmarksbeite med lavt utbytte til beite på dyrka jord med raigras som kan gi opp mot 750 FEm. For dere som ønsker å prøve noe nytt (Rugbeite) har Fiskå Mølle rugsorten Herakles. anbefalt såmengde er 10 kg Rug Herakles og 2-3 kg 1.årig raigras. Start beitingen når det er etablert med 12-15 cm, rask avbeiting, beitepussing og la hvile etablere seg igjen, ha gjerne 5-7 skifter.

STRANDSVINGEL

Strandsvingel som bestanddel (35%) i vår Frøblending NR 22 kan også være et spennende alternativ. NR 22 er en spesialblanding som kombinerer kvalitet og høy avling, 3-4 slåtter. Best tilpasset de lavereliggende områder i Sør- og Midt-Norge. Vi har også tilgang på renbestand sorter som Swaj og Barolex, dette er såkalt softleaf med antatt bedre fordøyelighet enn mer kjente sorter som for eksempel Hykor.

Besøk oss også på www.fiska.no for fullstendig oversikt over såvarer og såkorn. Ta gjerne kontakt med oss i Fiskå Mølle eller din lokale NLR rådgiver for å diskutere hva som er rett for deg. ||

God våronn.

Valg av frøblending og strategi for grovfôrdyrking

STERK PRISØKNING PÅ ENSILERINGSMIDDEL I 2018

 Oddbjørn Lobekk, plantekultursjef Thomas Søyland

Fiskå Mølle har de siste årene hatt to leverandører av syrebaserte ensileringsmiddel. Våre egne produkter FôrSil og FôrSil Plus fra Tyske kjemiprodusenten Helm og GrasAAT – produktene fra Addcon Nordic i Norge. Ingen av våre leverandører er egne maursyreprodusenter som er hovedbestanddelen i ensileringsmidlene som brukes i Norge. Verdensmarkedsprisen på maursyre vil derfor være avgjørende for hvilke priser ensileringsmiddel får i Norge.

MAURSYREPRODUKSJON

Verdensproduksjon av maursyre har de siste 4-5 årene vært på omkring 1.000.000mt.

Kina produserte halvparten av volumet (500.000mt produsert i Kina), hvorav 350.000mt ble brukt innenlands. Resterende 150.000mt ble eksportert til resten av verden og i hovedsak til Europa.

I Europa er produksjonen ca. 350.000mt, men i Europa forbruker vi mer enn hva produksjonen tilsier og er derfor avhengig av import av maursyre og især fra Kina.

Inntil for godt et år siden, var tilbud og etterspørsel relativt balansert og det førte til at prisene var stabile på et relativt lavt nivå. I slutten av 2016 endret produksjonskapasiteten seg dramatisk som har ført til endring av balanse, tilbud og etterspørsel.

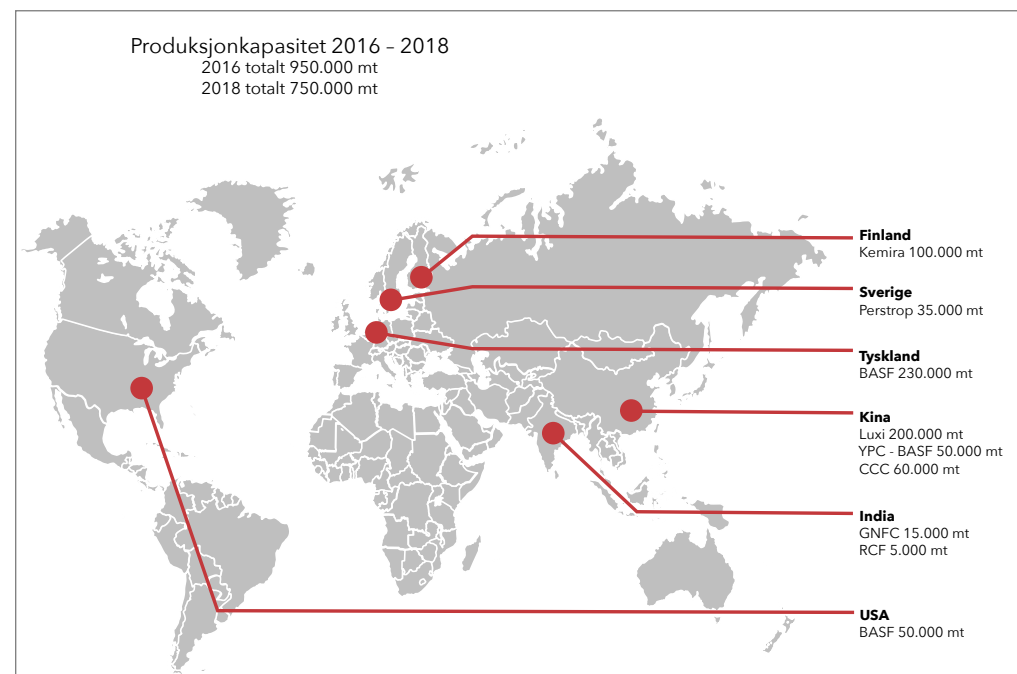
KINA

Kina har over lang tid opplevd luftforurensing som følge av kulldrevne fabrikker som ligger i nærheter av storbyer. Kinesiske myndigheter besluttet i november 2016 å stenge ned en av de store maursyrefabrikkene som ligger i nærheten av en storby. Kinesiske Feicheng var verdens tredje største produsent av maursyre. Over natten ble verdensproduksjonen

redusert fra 950.000mt til 750.000mt. Dette førte til at Kina som den store eksportøren av maursyre til Europa nå ikke hadde nok til eget innenlandsforbruk og ble i stedet importør, som igjen fører til kraftige prisøkninger utover 2017 og nå inn i 2018.

PRISUTVIKLING FREMOVER

Ny maursyrefabrikk er under oppføring i Kina og forventes å stå klar i første kvartal 2018. den første eksporten forventes levert i Europa i 2.-3. kvartal som igjen vil føre til tilbudet bedrer seg og prisene vil stabilisere seg. Hvor raskt dette kommer til å gå er det vanskelig å si noe om, men normalt sett vil prisene falle når tilbudet blir større og kommer i balanse. Produsentene vil nok ikke bidra til dette selv, men markedet vil respondere på dette over litt tid. Vi tror uten noen form for garanti at prisene som nå er i markedet vil endre seg for sesongen 2019.

BRUK AV ENSILERINGSMIDDEL

Selv om prisene er betydelig opp for innværende sesong vil vi anbefale å bruke ensileringsmiddel som før. Alle forsøk viser at en får igjen for bruk av ensileringsmiddel i form av grovførkvalitet og ikke minst sikkerhet for riktig ensilering av graset. Men kjøp det dere har bruk for med håp om endringer i markedspriser for sesongen 2019. ||

Store grasavlinger handler ikke om tilfeldigheter

 Anders Rognlien, Agronom Yara Norge

 Oddbjørn Lobekk

Gras er en av kulturene der det er størst avstand mellom avlinger som oppnås i praksis og avlingsnivåene vi oppnår i forsøk. Det er derfor et betydelig avlingspotensial i grasdyrking som ikke hentes ut i praktisk landbruk.

For å treffe rett nitrogenmengde til gras bør man tenke gjennom følgende faktorer før gjødsling gjennomføres:

- Botanisk sammensetting i enga (andel kløver)
- Forventet avlingsnivå og antall slårter
- Tilgang på husdyrgjødsel
- Næringsinnholdet i husdyrgjødsla

avlingsnivåer bør kaliumgjødslingen ligge rundt 25 kg kalium per dekar. Kaliumgjødsling bør korrigeres etter aktuell kaliumklasse i nye jordprøver. Jordprøver bør tas ut før anlegg av enga.

Intervallet 20-35 gram kalium per kg TS er optimalt (2-3,5 % K/kg TS) i ensilert gras. Men i grovfôr til en høyttytende melkeku, bør kaliuminnholdet ikke være under 25 g per kg tørrstoff.

I sinku – fôr før kalving er det imidlertid motsatt forhold. Der ønsker man grovfôr av lavere kvalitet, og helst med kaliuminnhold under 20 gram per kg tørrstoff. Det lave kaliuminnholdet bidrar til å senke pH i blodet til dyret, og dyret vil kompensere gjennom å mobilisere kalsium og magnesium fra kroppsreservene.

Et realistisk avlingsanslag er en viktig forutsetning for å sette opp en god gjødselplan. En profesjonell grasdyrker bør derfor utvikle en metodikk for å måle avlingsnivå og kvalitet. En stor grasavling på 1000 kg TS-avling fjerner ca. 30 kg nitrogen, 3,5 kg fosfor, 30 kg kalium og 4 kg svovel. Prinsippet om balansert gjødsling betyr at disse næringsstoffene må tilbakeføres, hvis jorda ikke skal miste produksjonsevnen over tid. Derfor er det viktig med en god gjødslingsplan, for å forhindre at en negativ spiral oppstår rundt manglende næringsforsyning over tid.

YaraMila Fullgjødsel inneholder en rekke viktige plantenæringsstoffer som nitrogen, fosfor, kalium, svovel, magnesium, kalsium, klor og bor. Fullgjødsel er spesielt godt egnet som grunngjødsling om våren, da jorda er kald og frigjør lite næringsstoffer. Yara anbefaler å bruke Fullgjødsel 25-2-6 om våren i kombinasjon med husdyrgjødsel, for å tilføre graset ekstra fosfor, kalium, svovel, magnesium og bor. På jord med moderat kaliuminnhold kan det være fornuftig og gi noe kalium også etter 1. slått, f.eks. OPTI-NK 22-0-12, eller evt. Fullgjødsel 25-2-6.

Spredetidspunkt er viktig! Etter slått, er det viktig å tilføre mineralgjødsel og husdyrgjødsel raskest mulig. Ofte ser vi eng i dårlig vekst grunnet sen gjødsling om våren eller etter slått. Det gjelder særlig på næringsfattig jord, med lav jordtemperatur og under tørre forhold. Under slike forhold løses gjødsla sakte opp, samtidig som jorda har liten evne til å frigjøre næringsstoffer fra jordreservene. I områder med mye nedbør kan man eventuelt vente litt med å tilføre mineralgjødsla eller evt. dele den i 2 omganger.

Nitrogen er det næringsstoffet som har størst innvirkning på plantevekst. Riktig nitrogenmengde fastsettes på bakgrunn av forventet avling. I et 3-slått system må nitrogennivået heves sammenlignet med et 2-slått system, selv om avlingsnivået er det samme i begge systemer.

Kalium er næringsstoffet som tas opp i størst mengder av engvekstene etter nitrogen. Uttaket av kalium er betydelig i gras, og fra og med 2. engår bør man være påpasselig med å tilføre mer kalium enn i det første engåret. Ved høye

Sjekk av næringsopptak i graset etter gjødsling

De senere årene er det kommet flere gode hjelpemidler for å sjekke plantenes næringsstatus i løpet av vekstsesongen.

MEGALAB

Kunnskapen om plantenes næringsstatus kan være viktig for å vurdere endret gjødslingspraksis både på kort og lang sikt. Megalab tilbyr bladanalyser i både korn, gras og potet til en rimelig penge. Hvis du ønsker å ta ut bladanalyser på egen gård bør du planlegge dette litt på forhånd:

- Kontakt oss i Yara eller din rådgiver i Norsk Landbruksrådgiving
- Følg prosedyrene nøye ved uttak av planteprøver. Fyll nøye ut databladet som sendes med hver prøve
- Ved innsending til Megalab, husk å legge ved ferdigutfyllt tollskjema for raskere svar

NLR SURFÔRTOLKEN

Når du tar ut kvalitetsanalyser av grovfôret er det også mulig å bestille mineralanalyser. Mineralanalysene kan gi verdifull informasjon om grovfôret har en tilfredsstillende mineralsammensetting. Surfôrtolken til Norsk Landbruksrådgiving er et meget godt hjelpemiddel for å vurdere næringsverdi og mineralinnhold i surfôret.

Økt kalsium- og magnesium-innhold i blodet reduserer faren for melkefeber.

Svovel er et viktig næringsstoff til gras. Man bør tilføre 1-1,5 kg svovel til hver slått. Når graset vokser utnyttes svovel sammen med nitrogen. Svovelmangel vil medføre nedsatt nitrogeneffektiviteten, fordi svovel bidrar til å omdanne nitrogenforbindelser til fullverdig protein. Planter som lider av svovelmangel vil derfor ha høyere innhold av uutnyttet nitrogen, som kan påvirke førkvaliteten i negativ retning. Der husdyrgjødsla dekker behovet for fosfor og kalium, kombineres husdyrgjødsla gjerne med nitrogengjødsel. Vi anbefaler OPTI-NS™ 27-0-0 (4S). Der det også er behov for en mindre

mengde fosfor og/eller kalium, kan en relativt fosfor- og kaliumfattig Fullgjødsel® eller OPTI-NK™ 22-0-12 (3S + Se) utfylle husdyrgjødsla på en fin måte. Begge alternativene vil forsyne plantene med ekstra svovel.

Graset er en viktig proteinkilde for drøvtyggerne. Mer enn 50 % av proteinbehovet til ei melkeku dekkes av grovfôret. I grovfôr av dårlig eller middels kvalitet kan dyret slite med å nyttiggjøre seg et proteininnhold over 14-15 %, men er graset slått tidlig, har høy energikonsentrasjon og et vellykket ensileringsresultat, med et godt sukkerinnhold, kan proteininnholdet godt være opp mot 18 %.

CROP-SAT

Yara har i samarbeid med DataVäxt lanserte tjenesten Crop-Sat i 2017. Med hjelp av satellittbilder kan du se hvordan biomassen varierer på åkrene dine. Du kan dessuten lage behovskart, og tildelingsfiler som kan brukes til å regulere gjødselmengden med hjelp av traktorens GPS.Zoominn på åkrene dine direkte gjennom å søke i søkeruten. Bakgrunnskartet du ser hjelper deg å finne frem, og har ikke noe med satellittbildeinformasjonen å gjøre. Målsettingen er at det skal finnes 2-3 bilder i uken fra 18. april til 30. juni på store deler av Østlandet, Rogaland og Trøndelag. Du finner tjenesten på www.cropsat.no

Nitrogengjødsling til eng i 2-slåttsystem

Antall slårter	Avlingsnivå TS/daa	Total N Kg/daa	Justeringsfaktor +/- 100kg	Fordeling Kg N/slått
2	400	16	2,0	10+6
2	600	18	2,0	10+8
2	800	22	2,0	12+10
2	1000	26	2,0	14+12

Nitrogengjødsling til eng i 3-slåttsystem

Antall slårter	Avlingsnivå TS/daa	Total N Kg/daa	Justeringsfaktor +/- 100kg	Fordeling Kg N/slått
3	600	22	2,0	10+8+4
3	800	26	2,0	12+9+5
3	1000	30	2,0	13+11+6
4	1200	34	2,0	12+10+8+4

Nitrogengjødsling til beite

Antall beitinger	Avlingsnivå TS/daa	Total N Kg/daa	Justeringsfaktor +/- 100kg	Fordeling Kg N/slått
3		15	1,5	5+5+5
4		20	1,5	5+5+5+5

Det gjelder bare å balansere ut totalrasjonen med riktig kraftfôr med tilstrekkelig lavt proteininnhold.

En gjødslingsserie fra Irland viste ingen avlingsrespons for ytterligere svoveltilførsel. Men på tross av manglende avlingsrespons, hadde økt svoveltilførsel gitt 3 % økt innhold av vannløselige karbohydrater, fordøyeligheten økte med 3,2 %, mengde ren-protein økte med 9,7 %, og mengden ikke-protein nitrogen sank med 23 %. Kvaliteten på grovfôret steg altså ved økt svoveltilførsel på tross av manglende avlingsrespons. I tillegg vil en mer robust plante om høsten være bedre i stand til å takle en tøff norsk vinter.

BRØDRENE SVEEN

Gården på Rena har 40 års jubileum og siden -95 har brødrene Sveen tatt driften fra Hauger burl til Aviar og kjedeføring. At gården drives så effektivt skyldes både lidenskap, teknologi og godt samarbeid med rådgiver fra Fiskå Mølle.

 Kari Borg, kraftfôrkonsulent Flisa

 Daniel Hornkvern

Magnar påpeker viktigheten av en toveiskommunikasjon med fôrleverandør, både med tanke på oppfølging og fôrleveranser. Brødrene er godt fornøyd med dialogen og servicen hos Fiskå Mølle Flisa (f.v. Kari Borg, Halvor Sveen, Magnar Sveen)

På Sjolisand nord for Rena driver brødrene Halvor og Magnar Sveen familiegården i lag. Dette er travle karer. Det var så vidt fotografen og undertegnende fikk presset inn et møte, mellom snøbrøyting, et strømbrudd, og alle de andre daglige gjøremålene og avtalene. Men stort sett er døra åpen for en prat om en er forbi. Det er alltid hyggelig å stikke innom her. Her kommer historier på rekke og rad, og latteren sitter løst.

Gården har vært i familiens eie i tre generasjoner. Det var besteforeldrene som på 30-tallet slo seg ned på en liten skogstomt på østsiden av Storsjøen i Rendalen. I dag omfatter eiendommen 6000 mål med skog, 7500 høner og i underkant av 90 storfe.

Det er Magnar som har den daglige driften på Sjolisand.

- Vi er arbeidskamerater, sier Halvor spøkefullt.

- Magnar arbeider og jeg er kamerat, ler Halvor, men fortsetter med at han bidrar så godt som han kan når han er hjemme på gården. Med foredrag rundt om i hele Norges land er det imidlertid lite ledig plass i Halvors kalender. Halvor er lidenskapelig opptatt av rovdyr. For de som ikke ble kjent med han som rådyrpappaen i 2015 på TV2, kom Halvor godt fram i søkelyset i den meget opphetete rovdyrdebatten på NRK i fjor vinter, etterfulgt av deltagelsen sin i Farmen 2017. Etter det har det gått slag i slag der alle ønsker å få en bit av «Bjørnen fra Østerdalen». Han har til og med fått forespørsel om å stille som ordførerkandidat, men det takket han pent nei til.

>>

For å minimere klink har Magnar laget en fiffi løsning som skal hindre at eggene triller nedover eggbåndet. Sorteringsbåndet er og nylig flyttet 20 cm bortover for å få noe slakere eggband.

40 års jubileum

- Det er faktisk 40 års jubileum i år. utbryter brødrene. Det første hønehuset ble bygget i -77 med plass til 2300 høner. Innredning var da 7 hønens Hauger bur, med manuell plukking av egg og forholdsvis tungvinn føring sammenlignet med dagens system. Halvor og Magnar var bare småguttene på den tiden og Halvor mintes tilbake at motivasjonen ikke alltid var på topp da faren ba han føre hønene etter skolen. Men i hovedsak synes guttene det var spennende med høner, det var ikke så mange som drev med det. Magnar legger til at de på den tiden var de eneste i distriktet som drev med høner i den størrelsesordenen.

Da brødrene tok over i -95 ble det bygget om til Victorsons bur med kjedeføring og egginnsamling. I 2011 ble det satt in aviar. En overgang som gikk veldig greit, med stabil og fin produksjon fra starten av. Noe gulvegg må en alltid regne med. Det er ca. 50-60 egg om dagen. Til å plukke gulveggene bruker de en søppelklype fra Europris. Det er et godt redskap til å plukke egg både fra aviar og fra gulv, men krok og magnet må skrus av først. Ellers vil klypa sette seg fast i innredningen. For å hente gulveggene under aviaret brukes en rive, eller barna.

- Ja til barnearbeid her, ler Halvor med et glimt i øyet.

Utenfor aviaret får et par høner gå fritt i velferdsavdelinga. Om det er noen som blir hakket på blir de plassert her, slik som Lotta.

Magnar plukker henne opp og setter henne på skulderen. «Høner har personlighet de» sier Halvor «I alle fall enkelte av dem» skyter Magnar inn.

KLINK

Det har vært noe utfordringer med klink. I fjor høst var Sverre Redergård og undertegnende innom med CrackLess Egg. Utfordringen ser ut til å ligge i at eggbandet har en for bratt stigning fra hønerommet ned til sorteringsbordet. Når eggene kommer opp i størrelse, så er det lett at de mister festet og triller nedover. Det gir stor belastning på egget og de andre den drar med seg nedover. Magnar har laget en fiffi løsning der han bruker plastark på en treramme for å dempe effekten av dette. I tillegg har han nå flyttet sorteringsbåndet 20 cm. bortover slik at eggbandet blir noe slakere. Det blir spennende å se effekten på klink utover i innsettet.

AKTIV BRUK AV EGGKONTROLLEN

Det at eggkontrollen finnes som en app-løsning på mobilen er veldig lettvtint sier Magnar. En har med seg kontrollen overalt og får god oversikt over utviklingen til hønene.

EGGSALG

- Eggene leveres til Nortura. Privat selger vi kun et, to eller tre egg, tuller Halvor. Men det er faktisk en del privatsalg av egg. De selger både i brett (30 egg) og kartonger (10 egg). På gården har de selvbetjening. Ellers leverer de til 9 butikker lokalt i området, fra Atna til ytterkant av Trysil.

Brødrene arbeider og trives godt i lag, men det er Magnar som har ansvaret for den daglige driften.

Eggene fra Sjølisand er populære. Halvor og Magnar har laget egen etikett for eggkartongene.

Det merker vi på bannlinja kommenterer Magnar. Sveen bruker ordinært Toppverperfor, da de produserer «vanlige egg» for Nortura og har dermed ikke behov for ekstra fargetilsetning. Men plomma er gul nok den, for brødrene får mye skryt for plommefargen.

VENTILASJON OG KULDE

Hvordan er det med ventilasjonen på vinteren? Østerdalen er ikke akkurat kjent for milde vintre. Det er faktisk ikke så ille, svarer Halvor. Gården ligger bare 300 moh. og omtrent en km unna Storsjøen.

Storsjøen fungerer som et varmelager før den er frosset. Temperaturen synker derfor ikke fryktelig langt ned som lenger opp i dalen. I hønehuset har vi pustende himling. I fjor slet vi litt med kondens inne i huset, så vi vurderer å etterisolere bygget. Tidligere år, og foreløpig i år har ikke dette vært et problem. De er ellers veldig fornøyd med venitlasjonsannlegget.

SAMME FØRLEVERANDØR I 16 ÅR
Brødrene har tatt for fra Fiskå Mølle Flisa (tidl. Flisa Mølle og Kornsilø) i 16 år og ønsker å berømme mølla for god oppfølging og velvillighet.

Magnar påpeker at det er viktig med en toveiskommunikasjon mellom bonde og førleverandør og ikke minst kraftföbilsjåførene. På Flisa følger brødrene at de har god kontakt i alle ledd. ||

Sliter du med klink?
Ta kontakt med:

Stig Lasse Voster (Vestlandet)
Mob: 982 61 277
Epost: stig.voster@fiska.no

Kari Borg (Østlandet)
Mob: 979 91 710
Epost: kari@flisamolle.no

Arnulf Fjermedal (Trøndelag)
Mob: 905 45 406
Epost: arnulf.fjermedal@fiska.no

MOTIVERER TIL NYSATSING

Flere unge bønder i landbruksbygda Etne tar sats og investerer i moderne drift. – Vi pusher hverandre, sier bøndene.

Tar sats: Over halvparten av melkemengden i Etne melkes med robot. Unge bønder motiverer hverandre til nysatsing.

Fra lærer til bonde: Etter flere år i Stavanger overtok Anne Karin Opheim Rognøy (t.v.) familiegården i Skånevik i Etne i høst. Hun utveksler erfaringer med Tove Aune i Steinshagen samdrift.

Over halvparten av melkemengden i den lille landbrukskommunen Etne i Hordaland melkes med robot. Bak teknologien står flere unge bønder som tør å satse på melkeproduksjon i et fylke med dalende jordbruk.

- Med tanke på løsdriftskravet som kommer måtte vi satse eller avslutte driften. Vi satset og angrer ikke, sier Rune Sørheim.

Åtte bønder er samlet i fjøset til Steinshagen Samdrift, som han drifter med Tove og Andreas Aune. Steinshagen var de første som satset på løsdriftsfjøs med melkerobot i kommunen for ti

år siden. De siste årene har stadig flere kommet til. Nå har 11 besetninger installert melkerobot i Etne.

- Det er hans skyld, sier Knut Helge Åsbø, peker på Sørheim og ler.

- Det er klart at nysatsing smitter i miljøet. Her har vi tett samarbeid mellom gårdsbrukene, vi utveksler erfaringer, prøving og feiling. Det synes på telefonregninga, sier Åsbø.

MOTIVERER HVERANDRE

Selv om gjennomsnittsalderen for den norske

bonden har passert 54 år, er generasjonsskiftet tydelig i landbruksbygda Etne. Alle de åtte Fiskå Mølle-produsentene har bygget nytt de siste årene. Miljøet er ungt og nyskapende.

- Vi ser virkelig samholdet blant den yngre generasjonen i Etne. Som kraftfôrleverandør er det kjekt å se hvordan de tør å satse på moderne teknologi og fremtidsretta drift, sier Audun Økland, rådgiver i Fiskå Mølle Etne.

FRA BYEN TIL FAMILIEGÅRDEN

Anne Karin Opheim Rognøy er nybakt bonde, og overtok familiegården i oktober i fjor. Hun tok

med mann og barn fra Stavanger til hjembygda for å drive melkeproduksjon i Skånevik samdrift. Da er det godt å kunne utveksle erfaringer med andre i bransjen.

- Læringskurven er bratt. Jeg har vokst opp på gården, men har jobbet innen skole og barnehage de siste årene. Jeg måtte lure mannen min med hjem, dette er mitt oppdrag, sier hun.

Foreldrene hadde allerede bygget nytt før hun overtok. Det gjorde valget lettere.

- Det er helt klart lettere å satse med nybygg.

Driften er mer familievennlig, sier bonden, som har vakt hver tredje uke og fint kan sjonglere familielivet.

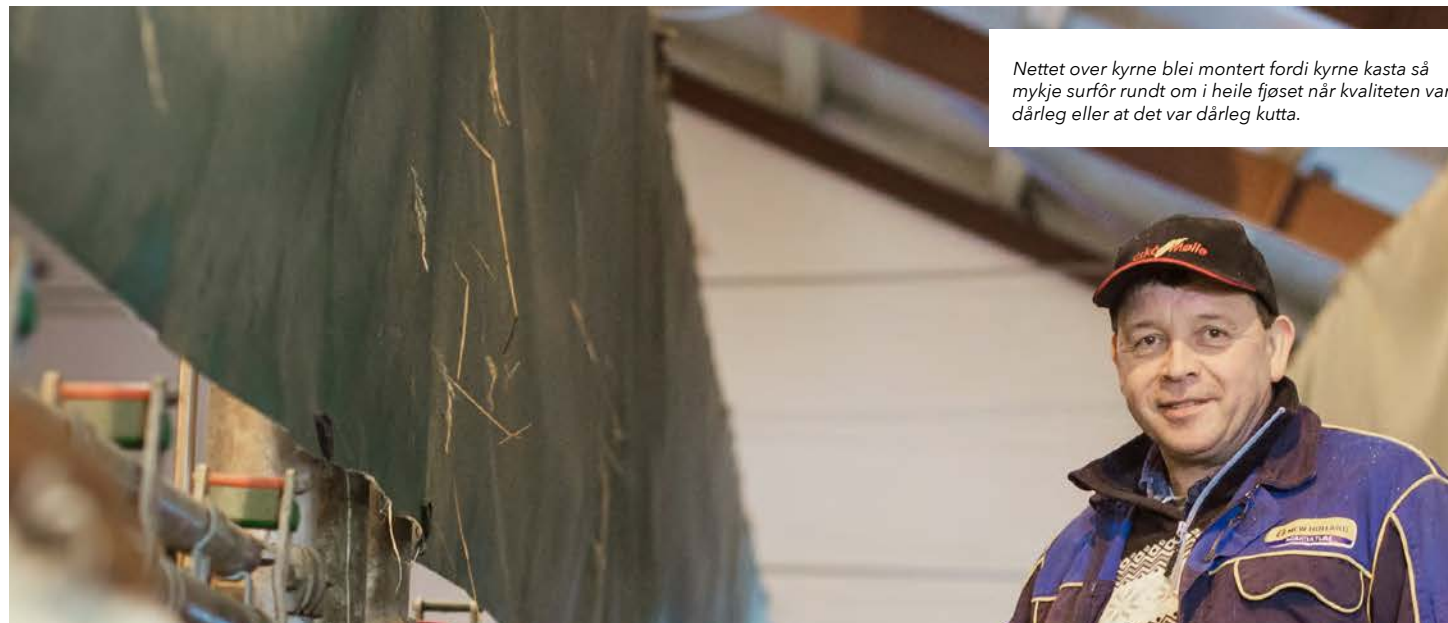
Bedre driftstilskudd, midler fra Innovasjon Norge og lavere melkekvotepriser enn i nabo fylket Rogaland gjør at flere tør å satse i Etne, mener bøndene. Robot gir nye muligheter for å optimalisere driften. Hverdagen er mer fleksibel for den nye generasjonen bønder.

- Robotfjøs er mer interessant enn tradisjonell melking. Du har kontroll og får innblikk i produksjonen på en helt ny måte. Du ser fort

hva som fungerer og hvorfor resultatene svinger. Det er spennende, sier Andreas Aune.

Produsentene kjører ulike drift- og fôringsstrategier, men enes om én ting:

- Du har ikke mer fritid med robot, men fleksibel arbeidstid. Du slipper å gå etter klokka på samme måte som før. Det er mer familievennlig. ||

Nettet over kyrne blei montert fordi kyrne kasta så mykje surfôr rundt om i heile fjøset når kvaliteten var dårleg eller at det var dårleg kutta.

STOR GROVFÔRMANGEL,
MEN LIKEVEL HØG PRODUKSJON:

Mjølkeytinga oppretthaldast med TopLac Låg og full dose FiberMix

Bjarne Ness frå Haukedalen i Sunnfjord har ofte hatt grovfôrmangel, men sommaren 2017 blei ekstra ille.

Kjell-Rune Vik, produksjef drøvtyggarfôr

Dieter Schneider

Kyrne unngår no førknipe. Gjennom høg bruk av FiberMix og TopLac Låg oppretthaldast mjølkeproduksjonen på 33-34 liter mjølk per dag.

Med berre 70-75% av normalavlinga må han kjøpe inn mykje fôr no. Men framfor å kjøpe endå fleire blaute, energifattige og dyre rundballar har han trappa opp kraftfôrforbruket gjennom «nye FiberMix med maxammonhavre». Han unngår no truleg førknipe. Mjølkeytinga haldast oppe på heile 33-34 kilo per dag, og det med solid fett- og protein-% i mjølka.

Med nytt fjøs og mjølkerobot i 2014 har 53-åringen siste åra opplevd å få kraftig auke i mjølkeytinga. Den erfarne mjølkebonden har drive garden sidan 1983, og er å finne i statistikken over dei mest høgtytande besetningane i landet i 2016. I snitt oppnådde han 10.531 kg energikorrigert mjølk på sine 41 årskyr, kontra 10.200 kilo i 2017. Med ei mjølkekvote på 388 tonn, så paktar han no fleire bruk i området.

FRÅ INNKJØPT SURFÔR TIL «NYE FIBERMIX»

Bjarne Ness har for lite grovfôrareal, og har kvart år kjøpt rundballar frå andre bønder. Mjølkekyrne har fått surfôr tildelt noko under appetittføring, samt TopLac Nøytral inne i mjølkeroboten. I kraftfôrautomaten ute i fjøset har dei fått 2 kilo Roetopp samt endå meir TopLac. Førstyrken har normalt vore ca 35-38 kilo kraftfôr per 100 kilo mjølk.

- Eg veit mange seier ein må ha godt grovfôr for å produsere mykje mjølk. Men eg har ofte hatt dårleg grovfôr kvalitet, spesielt på innkjøpt fôr. I staden eg har «peisa på» med kraftfôr så mykje som kyrne toler. Grovfôr er berre noko dei må ha for å halde magane i orden, meiner han.

Men den regnfulle sommaren i 2017 sette han i ei alvorleg grovførknipe. I haust har han kjøpt ein god del høyensilasje frå Austlandet. Men kvaliteten varierte mykje. Høg frakt gjorde at pris per energieining ofte blei over kraftfôrpris, av og til dobbelt så høg! Så etter råd frå underteikna skifta han i desember til TopLac Låg kombinert med opptopping til 6 kilo FiberMix. Dette er ein rimeleg alkalisk grovførerstattar som har høg andel norsk valsa Maxammonhavre.

GODT TILFREDS MED RESULTATA

- Eg starta med ein storsekk FiberMix i haust som eg bar i bøtter og strødde opp på surføret. Kyrne likte det svært godt. Når eg kom med bøttene vart dei heilt ville! Dei strøymde til og ville ha meir, fortel bonden med ei dramatisk stemme og forteljarglede. - I byrjinga fekk dei 2 kilo per dag. Gjødelskonsistensen var framleis veldig god. Når kraftfôrtanken med Roetopp så var tom, fekk eg blåst på den nye FiberMix med maxammonhavre. Eg auka då tildelinga gradvis med 150 gram FiberMix per mjølkeku per dag i tillegg til normal dosering TopLac Låg. Eg er no oppe i 6 kilo FiberMix til dei som mjølkar mest, og gir dermed i snitt 44-45 kilo kraftfôr per 100 kilo mjølk!

- I gjeldkuperioden fasar eg inn FiberMix ca 1 veke før kalving. Og mot slutten av laktasjonen så trappast nivået forholdsvis raskt ned for å unngå at dei blir feite. Men her vil eg følgje godt med, og justere i forhold til både holdet og laktasjonstidspunktet.

- Gjennomsnittleg mjølkeyting er no 33-34 kilo

mjølk per dag, fortel han, men presiserer at dette er dagsnivået målt over ei veke. -Dette nivået hadde eg i fjor òg, men då var grovfôrtilgongen mykje betre, innrømmer han.

Proteininnhaldet i mjølka ligg no mellom 3,3 og 3,4%, og fettinnhaldet er cirka 4,2%. Urea i mjølka ligg kring 5. -Gjødselkonsistensen er verken laus eller fast, og etter mitt syn heilt fin, fortel den engasjerte bonden.

FØRETREKKER FIBERMIX FRAMFOR INNKJØPT SURFØR

- Dersom dette fungerer over tid, vil eg fortsette fordi det sparar meg for masse arbeid, påpeikar Ness.

- Det er billeg, og det er jamn kvalitet kontra det ein ofte får kjøpt av surfør i marknaden. Det er berre å ta ein telefon, så kjem FiberMix rett på tanken, og automatikken førar det ut utan at eg tek i det. Eg har dessutan litt avgrensa eteplass på førbrettet, men i kraftfôrautomaten får alle sleppe til slik at kvar ku får sin tildelte kraftfôrrasjon utan konkurranse frå andre kyr.

- Når eg kjøper inn rundballar, så må eg ringe fleire leverandørar og forhandle om pris og kvalitet, eventuelt hente føret sjølv eller hyre ein lastebil. Så må eg losse lastebilen ved ankomst, ta av rundballeplasten, og ta vare på denne som returplast. Og kvaliteten på grovføret er veldig varierende med omsyn til tørrstoffinnhald, energiverdi, gjæringskvalitet, proteininnhald og fôropptak. Mjølkeproduksjonen blir ustabil, i alle fall viss eg ikkje blandar det med eige fôr.

- Økonomisk har eg som bonde aldri hatt det så romsleg som no, men har heller aldri hatt meir gjeld! ler bonden, før han raskt blir alvorleg i

ansiktet igjen for å understreke at han meiner det han seier.

LETT TRAKTOR MED TVILLINGHJUL OG TO SLÅMASKINER

På den eine garden som eg slår så er det mykje strandrøyr i enga. Dette fordi det er så blaut myrjord der, og denne grasarten ber traktoren best. Surføret vert dessutan meir fiberrikt, noko som gjer at kyrne toler kraftføret betre.

- Men i forhold til andre bønder så har eg gått motsett veg når det gjeld traktor og utstyr til

grashausting. Eg har kjøpt meg ein lett traktor på 3½ tonn og 108 HK som eg brukar i slåttan. Dessutan har eg tvillinghjul både framme og bak. På traktoren har eg ei lett frontmontert slåmaskin, og ei anna lett sidemontert bak. Med desse slåmaskinene og frontmontert rive kjem eg godt til overalt, og får veldig lite jordinnblanding i graset spesielt fordi eg slepp å køyre i graset. Når traktoren ber slåmaskinene, så er det mykje lettare å slå i bratt lende enn med slepe-slåmaskiner.

- Eg breispreier graset med i alle fall eine slåmaskina, og tørkar det i vel eitt døgn, viss

Graset frå heimegarden leggst i silo.

vèret tillet det, før eg rakar det saman og pressar det. Rivene rakar 6 meter grasbreidde i slengen, og dermed blir det berre halve køyringa når eg pressar, fortel bonden.

- Rundballepressa er ei Biopresse, og eg meiner dette er ei relativt lett og bra presse for vestlandsbruk med bratte bøar eller beresvak jord. Mi presse veg berre 3,5 tonn, medan andre tilsvarende kombipresser gjerne veg 5,5 tonn, hevdar han.

- Men heimegarden slår eg faktisk ein del med fôrhaustar, og brukar Vossakasse der det er

bratt. Eg tømmer Vossakassa i ein hengar dersom areala er eit stykke frå. Når den er full køyrer den heim for å legge graset i tårnsilo. Med fôrhaustar kan eg velje å «slå innimellom byene», så på heimegarden er eg meir fleksibel med korte avstandar mellom markane og siloen.

MELLOMKALVPRODUKSJON PÅ NOR500

- Sidan eg har grovfôrmangel har eg valt ein veldig intensiv føringstrategi for ungdyra som skal slaktast. Alle oksane, samt kviger som ikkje skal inn i avlen, får råmjølk så lenge eg har det tilgjengeleg. Deretter er det over på

Bjarne Ness bygde nytt robotfjøs i 2014, og bygde båsfsjøs i 1991. Han overtok som mjølkebonde allereie i 1983, som 19-åring!

mjølkeerstatning samt TopKalv etter appetitt fram til avvenning ved 8 vekes alder. Etterpå flyttast dei til ein ny bingje der dei får avgrensa mengde surfør, samt at eg halvblandar Nor500 og TopKalv i ei brye på appetittføring. Eg fyller på så det ikkje går tomt. Etter ei lita veke, og når han ser at kalvane tek Nor500 like godt som TopKalv, så får dei kun Nor500. Det fungerer heilt flott, diaré er ikkje noko særleg problem. No har dei fått 2. slått surfør i lang tid, og det fungerer godt. Eg prøvde tidlegare å gje dei 1. slått rundball, men det fungerte ikkje godt nok då strandrøyra låg att.

Bjarne har hatt litt problem med koksidiøse i det siste, og synes derfor det nye kalvekraftføret TopKalv Pluss høyrer interessant ut sidan det skal betre immunforsvaret og gje betre tilvekst. Bjarne slaktar mellomkalvane når dei er ca 120-140 kilo slaktevekt. Då er dei ca 6 månader gamle. Då får kalveslakta oftast klasse O. Men han har også fått dei heilt opp i klasse R på det beste. ||

Har du spørsmål? Ta kontakt med:

Kjell Rune Vik, Produktsjef drøvtygger
Mob: 982 61 270
Epost: kjell-rune@fiska.no

Maren Bjorland, Rådgiver drøvtygger
Mob: 982 61 275
Epost: maren.bjorland@fiska.no

Leif Malvin Eggebø, Rådgiver drøvtygger
Mob: 982 61 261
Epost: leif.malvin@fiska.no

Avvennjing av kalv

Avvenjing frå mjølk er ein kritisk periode i kalven sitt liv, og ikkje alltid like lett å få til. Denne artikkelen tek føre seg viktige hugeregler i samband med avvenjing.

Maren Bjorland, rådgiver drøvtygger

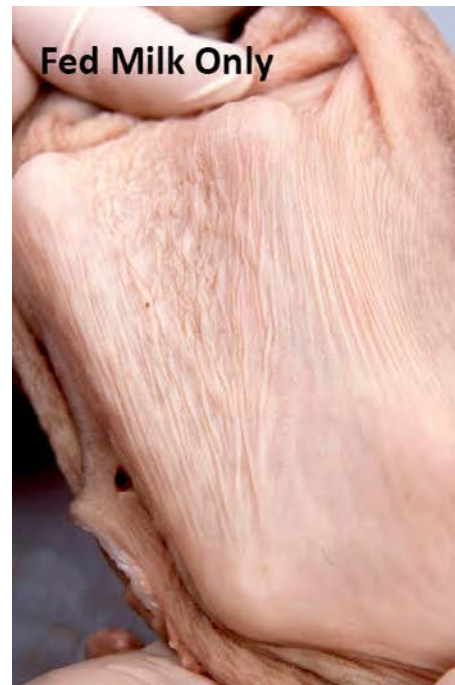
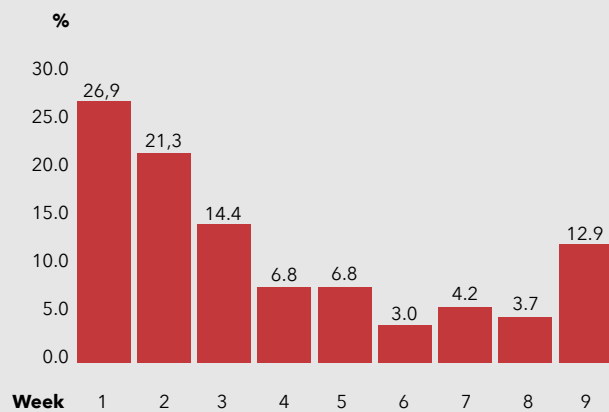

Thomas Søyland

I USA fører organet National Animal Health Monitoring System (NAHMS) statistikk over kuhelse, dødelegheit, årsaker til kalvedød og liknande. Diagrammet ovanfor syner prosent dødsfall fordelt på veker etter fødel. Dødelegheita går gradvis nedover i vekene etter fødsel, for så å auke brått i veke 9. Då dei fleste amerikanske kalvar frå mjølkeproduksjon vert avvende rundt 9 veker, har forskarane bak artikkelen ein hypotese om at det er avvenjinga som gjer eit hopp i dødeligheita på nettopp dette tidspunktet. Tala er sjølvsagt mykje høgare enn i Norge, men same trend er òg synt i eit norsk forsøk frå 2009 der overlevingsgraden har ein dropp på ca 70-80 dagar og 100 dagar. Dei utløysande årsakane til dette kan bli vere stress, for brå/for tidleg avvenjing av kalv, eller kalvar som ikkje er godt nok rusta til å klare seg utan mjølk.

National Animal Health Monitoring System (NAHMS)

% Deaths by week of life

Kilder:
<https://extension.psu.edu/photos-of-rumen-development>
<https://www.extension.umn.edu/agriculture/dairy/calves-and-heifers/raising-dairy-heifer-calves-from-birth-to-six-months.pdf>

Viktige punkt for å lukkast med avvenjinga er:

1. Tilgong på kraftfôr frå dag 1

Inntak av kraftfôr er avgjerande for å få ein kalv som er robust ved avvenjing. Når kalven byrjar å ete kraftfôr, startar utviklinga av vomma som fram til då ikkje har vore brukt i fordøyinga av mjølk. Når vi snakkar om vomutvikling tenkjer vi hovudsakleg på danninga av vompapillar, som er viktige for absorpsjon av næringsstoff frå vomma. Den flyktige feittsyra smørsyre vert rekna som spesielt viktig i denne prosessen. Syra vert danna under nedbrytinga av kraftfôr (frå stivelse og sukker), og vert nytta som direkte energi til vekst av cellene i vomveggen. Kalvekraftfôr er spesielt utvikla for å gje best mogleg vomutvikling. Vårt nye kalvekraftfôr TopKalv Pluss inneheld i tillegg råvarer som stimulerer til tidlegare og betre fôropptak, og tilsetjingsstoff som kan mindre helseutfordringar.

Bileta over er henta frå eit fôringsforsøk ved Penn State University i Pennsylvania i USA, der vomutviklinga hjå kalv er samanlikna ved ulike rasjonssamansetnader. Det er heilt tydeleg at ein oppnår ei meir ruglete overflate når kalven får kraftfôr enn ved fôring av høg og mjølk. Den ruglete overflata er ynskjeleg for å få størst mogleg overflate og dermed betre absorpsjon av næringsstoff. Som bileta tydeleg syner er kraftfôr avgjerande for å få ei vom som utnyttar fôret godt.

2. Høgt fôropptak

Når vomma til kalven har fått byrja å utvikle seg slik at den er fordøyer fast føde bra, kan ein byrje å tenkje på avvenjing. I Norge er det vanleg å venje av kalvane frå mjølk når dei er 6-12 veker gamle. Tommelfingerregelen er at kalvane er klare for å venjast av med mjølk når dei et ca 1 kg kraftfôr kvar dag, fleire dagar på rad. Då skal fôropptaket vere høgt nok til at ikkje får ein dropp i energiinntak ved fjerning av mjølka. Ein bør likevel bruke litt skjønn – enkelte kalvar kan ha veldig god appetitt før dei er rundt 2 månadar gamle, utan at det nødvendigvis gjer eit godt resultat å kutte mjølka då. Ved for tidleg avvenjing risikerer ein redusert tilvekst og ofte diarè.

3. Gradvis nedtrapping av mjølka

Gradvis nedtrapping av mjølk er veldig viktig, spesielt om ein fôrar med store mengder mjølk (8 l/dag og oppover). Fordi kalven får mesteparten av energien den treng frå mjølka vil appetitten på andre fôrslag ofte ikkje vere like stor som kalvar som får mindre mjølk. Ved nedtrapping av mjølka for eksempel dei to siste vekene før kalving stimulerer ein kalven til betre opptak av både kraftfôr, grovfôr og ikkje minst vatn. Stimuler òg til høgt vassopptak ved å gje kalven reint og friskt vatn kvar dag. Ved manuell fôring kan ein som sagt gjerne halvere mjølkemengda i ei veke eller to, for så å fjerne mjølka heilt. Ved oppstalling i fellesbingar bør ein vere forsiktig med små porsjonar (1 liter og nedover), då dette ofte gjer auka problem med suging. Har ein automatfôring er det ein enkel

sak å leggje inn gradvis nedtrapping over ein gitt periode. Eit regime som legg opp til ein gradvis overgang til fast føde minimerer og risikoen for mage/tarmsjukdommar som trommesjuka og diarè. Dette er sjukdommar som ofte vert utløyst av brått fôrsifte.

4. Unngå endringar i miljø og fôring

Flytting, både over i gruppebingar og til nye grupper, er eit stressmoment for kalven, som ein bør prøve å unngå akkurat rundt avvenjing. Avvenjing er eit stort nok stressmoment i seg sjølv. Stress gjer nedsett immunforsvar, i tillegg til at flytting til andre avdelingar og bingar gjer at dyra vert utsette for ein ny mikroflora. Kombinasjonen av desse to saman kan gje dyra ein knekk i tilvekst, og i verste fall sjukdom. Det same gjeld fôrsifte i denne tida – gje same type grovfôr og kraftfôr fram til minst ei veke etter avvenjing.

5. Mindre porsjonar, ikkje uttynning av mjølka

Ei løysing som ein må unngå er å venje av ved å blande saman mjølk og vatn eller å lage ei tynnare mjølkeerstatning enn det som er anbefalt. Uttynning av mjølka gjer dårlegare koagulering i tarmen, som igjen gjer dårleg opptak av næringsstoff. Risikoen for feil temperatur på mjølka er òg høgare. Ha reint, friskt vatn, kraftfôr og grovfôr av god kvalitet lett tilgjengeleg. Kalvane kan gjerne ha fri appetitt på kraftfôr fram til dei er 3-4 mnd så lenge gjødselkonsistensen er fast. ||

PASSER TIL ALLE DRØVTYGGERE

Grovfôrangel?

Gje dyra dine FiberMix med maxammonhavre

Vi oppgraderer no grovfôrerstattaren FiberMix til å innehalde høg andel fiberrik maxammonhavre.

FORDELAR:

- Alkalisk pH, grov struktur og høgt fiberinnhald sikrar godt vommiljø
- Positiv PBV er gunstig til seint hausta grovfôr
- Inneheld mineral og vitamin
- Koparnivå tilpassa sau langs norskekysten
- Kan gjeast i store mengder til både storfe, sau og geit
- Perfekt å kombinere med TopLac, Melketopp etc.

GODT GJORT ER
BEDRE ENN GODT SAGT

FOR BESTILLING:
Tlf: 51 74 33 00
www.fiska.no

Fiskå Mølle